

knytte driften av basen til et sykehus, sier Asle T. Johansen, som også er kritisk til selve revisjonsprosessen.

– Jeg kjenner ingen andre eksempler på at helikopterbasen har vært utsatt for uanmeldte revisjoner. Det vanlige er å forhåndsmelde en inspeksjon og gi ledelsen i tjenesten mulighet til å forberede seg og ikke minst være til stede, sier han.

Fagdirektør Trine Magnus i Helse Nord tilbakeviser kritikken og går god for både revisjonsprosessen og revisjonsgruppens sammensetning: – Saken er at det er avdekket gravevende forhold ved helikopterbasen, og vi er nå inne i en prosess for å finne frem til løsninger.

Rolf Knoph, tidligere fylkesråd for helse i Nordland, medgir at det har vært dårlige samarbeidsforhold rundt Brønnøysund-basen.

– Det er betegnende at kommunikasjonen mellom fylkeskommunen og Brønnøy kommune stort sett har foregått via årsmeldinger og klager på manglende bevilgninger. Begge parter må ta selvkritikk på det dårlige samarbeidsklimaet, sier han.

– Hvorfor ble det gjort en uanmeldt revisjon av basen?

– Vi hadde fått flere signaler om at forholdene ved basen var utilfredsstillende. Samtidig hastet det med å få en grundig gjennomgang av driften og organiseringen før det regionale helseforetaket skulle overta eieransvaret, sier Knoph. Han legger til at saken har tatt en uheldig vending etter at rapporten ble offentliggjort.

– Å frata legene tjenesteansvaret er et drastisk steg å ta. Spørsmålene rundt legenes tjenesteansvar bør løses gjennom dialog og forhandlinger, sier han.

Revisjon etter retningslinjene

Fylkeslege Odd M. Herder i Nordland var ikke kjent med revisjonen av helikopterbasen i Brønnøysund før den endelige revisjonsrapporten forelå. Han mener at Nordland fyl-

Systemrevisjon og internkontroll

En systemrevisjon er en systematisk granskning av en virksomhet for å bekrefte om den drives i samsvar med faglige, administrative og organisatoriske krav. Det fordrer at man vurderer styringsdokumentene for virksomheten, for eksempel organisasjonskart, stillingsbeskrivelser, prosedyrer og instruksjoner. Bestemmelser om revisors integritet og uavhengighet er fastsatt i ISO-standarder. Et viktig krav er at det ikke må være forbindelser mellom revisoren og virksomheten som blir revidert eller konkurrerende virksomheter.

Lov om statlig tilsyn med helsetjenesten (www.lovdata.no/all/nl-19840330-015.html) pålegger enhver som yter helsetjenester en plikt til å etablere et internkontrollsystem. Fylkeslegens skal påse at det skjer på en måte som forebygger svikt i helsetjenesten.

keskommune og Helse Nord RHF har handlet rett og gjennomført revisjonsarbeidet etter retningslinjene.

– Enhver helsetjeneste har plikt til å sørge for at den medisinske driften skjer forsvarlig. I dette tilfellet har Nordland fylkeskommune og senere Helse Nord RHF utvist ansvar ved å iverksette en internrevisjon.

– Hvor har fylkeslegen vært i denne prosessen?

– Vi har ikke foretatt noen systemrevisjon ved basen. Primærhelsetjenesten i Brønnøymrådet har gitt uttrykk for tilfredshet med tjenesten. Vi har mottatt få klager og bekymringsmeldinger, og innsyn i basens virksomhet gjennom dokumenter i andre saker har ikke gitt grunn til å prioritere noen systemrevisjon fra vår side, sier Herder.

Han legger til at muligheten til å gjennomføre systemrevisjoner i praksis ofte er begrenset til stikkprøver: – I Nordland har vi ca. 500 tilsynsobjekter, mens vår kapasitet begrenser seg til rundt 20 systemrevisjoner årlig.

– Tom Sundar, *Tidsskriftet*
tom.sundar@legeforeningen.no

Litteratur

1. Helse Nord HF. Systemrevisjon av medisinsk tjeneste ved luftambulansbasen i Brønnøysund. http://www.helse-nord.no/Doc/Nyhetsartikkel.php?a_id=76 (11.3.2002).
2. Sundar T. Statens luftambulans inn for regional landing. *Tidsskr Nor Lægeforen* 2001; 121: 3447–8.

Krever jobbene tilbake

De fire helikopterlegene som er satt på bakken i Brønnøysund er ulovlig ute-stengt fra sitt arbeid, mener Legeforeningens jurister.

– At legene nektes å utføre sitt arbeid i henhold til inngåtte arbeidsavtaler, er i realiteten en ulovlig utestenging. Etter vårt syn er det her snakk om en virksomhetsoverdragelse. Tjenestens innhold, arbeidsoppgaver, lokalisering og driftsmidler er de samme som før 11. mars. Ifølge arbeidsmiljøloven har da legene krav på å få videreført arbeidsavtaler og rettigheter som arbeidstakere, påpeker advokatfullmektig Lars Duvaland i Legeforeningen. Han sier at Legeforeningen er dialog med de berørte partene, og han har tro på en konstruktiv løsning i saken.

Revisjoner bør forhåndsmeldes

– Den som er ansvarlig for en helse-tjeneste, kan selv forstå interne revisjoner ved hjelp av egne ressurser, alternativt benytte et firma eller en ekstern gruppe til å gjøre jobben.

Det sier Anne Wyller Shetelig, leder for Avdeling for planlagte tilsyn i Statens helsetilsyn.

– Helsetjenestens plikt til internkontroll er hjemlet i lov om statlig tilsyn med helsetjenesten, og Helsetilsynet skal etterse at tjenesten har et internkontrollsystem. Det er viktig at helsetjenesten jevnlig går gjennom internkontrollen, for eksempel ved å gjennomføre revisjoner, men det er ingen plikt til å melde resultatene til fylkeslegen eller andre

utenforstående. Det finnes regler og rutiner for god revisjonsskikk i ISO 10011 om revisjon av kvalitetssystemer.

– Er det vanlig å foreta uanmeldte tilsyn og revisjoner?

– Hvis det haster, kan det være nødvendig å gjøre et uanmeldt tilsyn, men i vår hverdag er det sjelden behov for det. De fleste tilsyn er planlagt og blir meldt i god tid, sier Wyller Shetelig.

Uanmeldt er uønsket

Magnar Kleppe, fungerende fylkeslege i Buskerud, har i mange år hatt ansvaret for Helsetilsynets opplæring innen tilsyns- og revisjonsarbeid. Han er generelt skeptisk til bruken av uanmeldte tilsyn.

– Svakheten ved et uanmeldt tilsyn er at man bare får et øyeblikksbilde av virksomheten som ikke behøver å være representativt. Derfor skal uanmeldte tilsyn forbeholdes situasjoner med skjerpene omstendigheter. Som en hovedregel bør det være mest mulig åpenhet og dialog rundt tilsyn og systemrevisjoner. Det bør sendes ut varsel 1–2 måneder i forkant, noe som bidrar til å skape tillit og samarbeid mellom partene, sier Kleppe.

– Tom Sundar, *Tidsskriftet*
tom.sundar@legeforeningen.no